

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.211/2018/8.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke, előadó bíró

. Tibold Ágnes bíró

. Bajnok István bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

III. rendű

A felperesek képviselője: Dr. Horváth T. Béla ügyvéd

Az alperesek: II. rendű

III. rendű

IV. rendű

V. rendű

VI. rendű

A III. és IV. rendű alperesek jogi képviselője: Boronkai-Gál
Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Gál Sándor ügyvéd

A II., V., VI. rendű alperesek képviselője: Lendvai és Szörényi
Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Lendvai András ügyvéd

A per tárgya: szerződésé érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Pécsi
Ítéltábla Pf.VI.20.082/2017/12. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Pécsi Törvényszék
4.P.20.658/2015/32. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasítja; a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Egyetemlegesen kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon alatt fizessenek meg a II., V., VI. rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 381.000 (háromszáznyolcvan-egyezer) Ft, a III-IV. rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 381.000 (háromszáznyolcvan-egyezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá az államnak felhívásra 2.300.000 (kétfmillió-háromszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2007-ben a felperesek az I. rendű felperes rokonától szereztek tudomást a „unit-linked” típusú szerződési feltételekről, amelyek jellemzője, hogy az adós életbiztosításban halmozza fel a deviza alapú kölcsön tőkerészét.
- [2] A felperesek a II. rendű alperes jogelődjével, annak ügynökével (a továbbiakban: jogelőd) a hitelfelvételről tárgyaltak, majd 2007. március 21-én 23.030.000 Ft szabad felhasználású CHF alapú kölcsönkérelmet terjesztettek elő. Ugyanezen a napon „befogadási adatlap életbiztosítással kombinált kölcsön igényléséhez” megjelölésű okiratot töltött ki az I. rendű felperes megjelölve a termék nevét és kódját. Az I. rendű felperes ekkor aláírta, hogy tud arról, miszerint a befektetéshez kötött életbiztosítás rendszeres díjának megfizetése önmagában nem garantálja a tőketartozás bank által előírt törlesztéseinek sikerét, továbbá tájékoztatást kapott a hiteldíj összetételéről, a devizahitelek kockázatairól. Ezt követően a felperesek szerződéstervezetet nem kaptak.
- [3] 2007. június 8-án került sor a szerződések megkötésére a IV. rendű alperes közjegyző-helyettese a III. rendű alperes előtt. A szerződéseket az I. és II. rendű felperesek mint adósok és zálogkötelezettek, a III. rendű felperes mint készfizető kezes, a II. rendű alperes jogelődje mint hitelező és zálogjogosult írta alá. Az egy okiratba foglalt „A” kölcsönszerződésben 20 év futamidőre 135.855 CHF alapú, a „B” szerződésben 36.898 ugyancsak CHF alapú kölcsön nyújtásában, felvételében állapotok meg.
- [4] Az okirat tartalmazza, hogy a 27 oldal terjedelmű megállapodás a felek ügyleti akarátának, nyilatkozatainak mindenben megfelel. A IV. rendű alperes ellenjegyzése mellett a III. rendű alperes azt felolvasta, megmagyarázta.
- [5] A II. rendű alperes részéről a felülvizsgált elszámolás megtörtént. A II. rendű alperes jogutódja állomány-átruházás folytán az V. rendű, később engedményezés folytán a VI. rendű alperes lett.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [6] A felperesek többször módosított, pontosított keresetükben a kölcsönszerződések és az azokhoz kapcsolódó biztosítási szerződések érvénytelenségének megállapítását kérték, hivatkozva a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1), (2), (3), (4) bekezdésében, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (1) bekezdés b) pontjában, 213. § (1), (2), (3) és (4) bekezdésében, a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: közjegyzői törvény) 120-129. §-aiban foglaltakra. Jogkövetkezményként az eredeti állapot helyreállítását

kérték oly módon, hogy a 23.030.000 Ft kölcsönből 11.577.803. Ft-ot megfizettek, így tartozásuk 11.482.227 Ft. Kérték a fenti szerződések érvénytelenségének megállapítását, megtévesztésre, tévedésre hivatkozással is. Kártérítési igényt is előterjesztettek, az alpereseket egyetemlegesen 20.584.656 Ft kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az rPtk. 339. §-ára hivatkozással.

- [7] Az I., II., V., VI. rendű alperesek a per megszüntetését, a III., IV. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az első- és másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság a per megszüntetése iránti kérelmet elutasította és a keresetet érdemben vizsgálva szintén elutasította.
- [9] Jogi álláspontja szerint a per tárgyát képező szerződések nem ütköznek a keresetben megjelölt jogszabályokba. A felperesek nem határozták meg, hogy mely szerződési feltétel tisztességtelen amiatt, hogy azt a felperesek nem ismerhették meg. Egyébként is a perben bizonyítást nyert, miszerint az I. rendű felperes a szerződéskötés folyamatában a szerződések lényeges körülményeiről tájékoztatást kapott, ha pedig a felperesek úgy ítélték meg, hogy további tájékoztatásra van szükségük, ezt igényelniük kellett volna, vagy meg kellett volna tagadniuk az okirat aláírását. A megtámadási határidőt a felperesek pedig elmulasztották.
- [10] Az ítéletben írtak szerint a felperesek lényegében tévedésre, tévedésbe ejtésre tekintettel terjesztették elő kártérítés iránti igényüket, amelytől elálltak, majd előterjesztették azt ismételten, amelyet az elsőfokú bíróság hivatkozással a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 146/A. § (6) bekezdésére figyelmen kívül hagyott. Ugyanakkor rámutatott, a felperesek állított kárát nem az alperesek magatartása okozta, hanem az, hogy a megemelkedett összegű törlesztő részleteket nem tudták fizetni, egyébként az alperesek olyan jogellenes magatartása, mely a kárhoz vezetett, nem volt megállapítható.
- [11] A hitelező és a közvetítő közötti meghatalmazás (50. számú melléklet) hiányával összefüggésben rögzítette, hogy annak megléte a szerződések megkötésekor nem volt kötelező jogszabályi előírás. A szerződéseket pedig az arra képviseleti joggal rendelkezők írták alá a hitelező oldaláról.
- [12] Valósnak fogadta el ugyanakkor az elsőfokú bíróság azt a felperesi állítást, miszerint a szerződéseket a közjegyző-helyettes nem olvasta fel, ennek következménye azonban csak az, hogy a szerződések közjegyzői okiratba foglalása elmaradt, a szerződések teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltaknak tekintendők. A felolvasás hiányával okozati összefüggésben a felpereseket kár nem érte.
- [13] A felperesek fellebbezése és III. és IV. rendű alperesek csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság, részben eltérő

indokolás mellett az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [14] Úgy ítélte, a tárgyalás berekesztésére történő figyelmeztetés elmaradása az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére okot adó eljárási szabálysértésnek nem tekinthető, mert a felperesek jogi álláspontjukat a másodfokú eljárásban kifejthették. A másodfokú bíróság a bizonyítékok újraértékelésével mellőzte annak megállapítását, hogy a valóságban a szerződések felolvasása nem történt meg. Ugyanakkor ítéletében azt is rögzítette, hogy ez a részben eltérően megállapított tényállás nem hatott ki az elsőfokú döntés érdemére.
- [15] Jogi álláspontja szerint az rPtk. 209. § (1) bekezdésében rögzített tisztességtelenség fogalma a szerződés egészéhez nem, csak egyes szerződéses rendelkezésekhez kapcsolódhat, a felperesek pedig nem jelölték meg, hogy mely szerződéses rendelkezés tisztességtelensége megállapítását kéri. Rámutatott, helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2011. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. törvény) szerinti elszámolás megtörtént. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a szerződések nem ütköztek jogszabályba. Kiemelte e körben azt, hogy az rHpt. 213. § (1) bekezdés d) pontja szerinti részleges semmisségi ok fennállásának már nincs jelentősége az elszámolásra tekintettel.
- [16] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, a kereseti kérelem nem terjedt ki arra, hogy a szerződések nem jöttek létre. A másodfokú bíróság e körben utalt az I. és II. rendű felperesek által aláírt hiteligénnyel kapcsolatos dokumentációra, az I. rendű alperes által aláírt biztosítási szerződéssel összefüggésben keletkezett iratokra, illetve az I. rendű felperesnek az elsőfokú eljárásban a 31. (helyesen 34.) sorszámú jegyzőkönyvben tett, illetve a 2011. novemberi írásbeli nyilatkozatában foglaltakra, amelyekből megállapítható, hogy a felek tudatában voltak annak, miszerint nem befektetési, hanem kölcsönszerződést kötnek. A szerződések megkötésekor fennálló akarati hiba egyébként nem a szerződés létrejöttét érinti, hanem a már megkötött szerződés érvényességét.
- [17] Az elsőfokú bíróság álláspontjával egyezően úgy ítélte meg, megtámadási okként, téves feltevésként értékelendő a felperesek azon bizakodása, hogy az életbiztosítási szerződés teljesítése fedezi a kölcsönszerződésben vállalt kötelezettségeket, továbbá hogy a felperesek e körben az igényérvényesítésükkel elkéstek. A tévedés, megtévesztés felismerése nem lehet az a nap, amikor a felperesek perbeli jogi képviselőjüknek a meghatalmazást megadták (2011. június 1.). E körben arra is rámutatott, hogy ha még ezt az időpontot is tekintenénk a megtámadás kezdő időpontjának, a szerződés megtámadására 2014. április 24-én került sor.
- [18] A másodfokú bíróság tévesnek találta azt a felperesi álláspontot is, miszerint a szerződések azáltal eredményeznék a jogszabályok

megkerülését, hogy a felek valamennyi szerződési feltételt ténylegesen nem ismerték meg, a szerződéskötési akarat hibájára a megtámadási határidő elmulasztására tekintettel már nem hivatkozhatnak.

- [19] Az általános szerződési feltételeknek, a blanketta szerződéseknek a szerződés részévé válásához figyelemmel az rPtk. 205/B. § (1) bekezdésében írtakra, arra van szükség, hogy a feltételek alkalmazóján kívüli másik fél a megismerés lehetősége mellett azokat kifejezetten, vagy ráutaló magatartással elfogadja. Ha a szerződések közjegyző általi felolvasásához a felperesek nem ragaszkodtak, ennek ellenére azokat aláírták, ezen feltételek teljesültek.
- [20] A hitelező és a közvetítő egymás közötti jogviszonyában rendszeresített formanyomtatvány használata, vagy mellőzése az alperesi jogelőd és a felperesek közötti jogviszonyra nem hat ki, így a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyezően az ún. 50. számú nyomtatvánnyal kapcsolatos felperesi hivatkozásnak jelentőséget nem tulajdonított.
- [21] A másodfokú bíróság a felperesek kártérítés iránti igényét sem találta megalapozottnak. E körben rögzítette, miszerint megítélése szerint a szerződések közjegyző általi felolvasása megtörtént, de ha arra mégsem került volna sor, abból nem következik, hogy a felperesek kára a felolvasás elmaradásából származott, annak oka a gazdasági válság kialakulása volt. Ha a szerződések felolvasása elmaradt, annak következménye az, hogy azok közokiratnak nem tekinthetők. Ebből pedig az következik, hogy végrehajtási záradékolásuk nem lenne lehetséges, de ez a felperesek számára nem lenne terhes. A kár összegének bizonyítási eljárás lefolytatása útján történő tisztázását az egyéb törvényi feltételek fennállásának hiányában szükségtelennek találta.
- [22] Végül rámutatott, előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének a feltételei nem állnak fenn.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [23] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatásával keresetüknek megfelelő határozat hozatalát, másodlagosan az első-, vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték más bíróság kijelölésével. Jogszabálysértésként az rPp. 1. §-ában, 2. § (1) bekezdésében, 3. § (2) és (3) bekezdésében, 13. §-ában, 51. §-ban, 148. §-ában, 146. § (5) bekezdésének a) és b) pontjában, a 146/A. § (4) bekezdésében, 195. § (4) bekezdésében, 196. §-ában, 197. §-ában, 201. §-ában, 206. §-ában, 177. § (1) és (3) bekezdésében, a 215. §-ában, a 245. § (2) bekezdésében, 220-221. §-ában, 227. §-ában, 229. §-ában, 212. §-ában, 213. §-ában, anyagi jogszabálysértésként az rPtk. 209/A.-209/D. §-ában, 339. §-ában, 277. § (4) és (5) bekezdésében, 355. § (1), (2) és (4) bekezdésében írtak megsértését jelölték meg. Egyben

előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is indítványozták.

- [24] Súlyos eljárási szabálysértésként értékelték, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a tárgyalás berekesztésére történő figyelmeztetést, ezzel megakadályozta a felpereseket jogi álláspontjuk összefoglaló előadásában, továbbá arra történő hivatkozásban, hogy közokirati forma hiányában, valamint a meg nem tárgyalt szerződési feltételek miatt nem jöttek létre a szerződések.
- [25] Hivatkoztak arra, hogy a banki ügynök részére adandó meghatalmazás elnevezésű okiratot a 2013. július 30-i bírósági felhívás ellenére az I. és II. rendű alperes nem csatolta, holott ennek hiányában a szerződések létre sem jöttek. A bíróság kötve lett volna ennek csatolására felhívó határozatához.
- [26] A felpereseknek előzetesen a szerződések tervezetét nem adták át, ezzel tisztességtelen magatartást követtek el.
- [27] A kártérítési keresetet úgy utasították el a perben eljáró bíróságok, hogy a kár összegének tisztázása elmaradt, kárszakértőt nem rendeltek ki.
- [28] A felperesek részletes érvelésükben többek között az alábbiakra mutattak rá: az alperesek „becsapták”, megtévesztették a felpereseket, együttműködési kötelezettségüket megsértették, amikor a felpereseknek nem tették lehetővé a szerződések tervezetének megismerését. Azokat előzetesen nem kapták meg és azok felolvasása is elmaradt. Megítélésük szerint bizonyították, hogy a közjegyzői irodában töltött 30-40 perc alatt a felolvasásra nem kerülhetett sor. Számos bizonyítékra hivatkoztak, amelyek alapján ez megállapítható és amely tényt az elsőfokú bíróság ítéletében meg is állapította. Törvénysértő annak kimondása is, hogy bár a szerződések nem közokiratba foglaltak, azok teljes bizonyító erejű magánokirati formában létrejöttek, ennek ugyanis a bank üzletszabályzata ellentmond.
- [29] Álláspontjuk szerint sem a szerződéskötés során, sem a peres eljárás során nem voltak egyenrangú pozícióban, a bíróságok nem pártatlanul jártak el. E körben hangsúlyozták, hogy a felülvizsgálati kérelem benyújtása előtt értesültek arról, hogy a Pécsi Ítélet tábla egyik, a határozat meghozatalában részt vett bíróját elfogult, így az rPp. 21/A. §-a alkalmazását kérték.
- [30] Kifejtették, a megtámadási határidőt nem mulasztották el, az akkor kezdődik, amikor a megtámadásra jogosult a megtámadás lehetőségéről tudomást szerez, amikor a megtámadási okot felismeri. Ez az időpont pedig 2011. június 1. napja, az ügyvéd által elkészített tényvázlat kelte.
- [31] A bank saját üzletszabályzata szerint is köteles lett volna a szerződések tervezetét a felpereseknek átadni, ennek elmaradásával sérültek az rPtk. 205. § (1) és (4) bekezdésében foglaltak, ezzel a szerződések semmivé, illetve nem jöttek létre.
- [32] Az Európai Unió Bíróságának C-126/17., C-186/16., C-154/15., C-307/15., C-308/15. számú határozatában írtakból megítélésük szerint az következik, hogy előzetes tájékoztatás hiánya nem teszi lehetővé

érvényes banki kölcsönszerződés létrehozását.

- [33] A fentiekén túl előadták, hogy az eljárás rajtuk kívül álló okokból húzódott el.
- [34] Jogszabálysértő, hogy a közjegyző kártérítési felelősségét a bíróság nem állapította meg. Sérelmezték, hogy az elsőfokú ítélet a felperesek kártérítési igényét nagyobbbrészt nem találta megalapozottnak, de az nem rögzítette, hogy milyen körben állt fenn az, és erre a jogerős ítélet sem tért ki.
- [35] A semmisség körében előadták, a perben eljáró bíróságok nem értékelték, hogy a szerződés szerint a bank jogosult egyoldalúan a hitelkamatot, díjat, költséget megemelni, amely a THM-et megváltoztatja. Tévesen állapították meg a bíróságok azt is, hogy a DH2. törvény szerinti elszámolás megtörtént, a szerződés 3.8. pontja tisztességtelen rendelkezést tartalmaz.
- [36] A szerződések el sem készülhettek volna a közvetítő partner részére adott meghatalmazás hiányában. E dokumentumot azért is be kellett volna szerezni, mert „félő”, hogy az I. rendű felperes nevét aláhamisították.
- [37] A III., IV., illetve a II., V., VI. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [38] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben kérték, hogy a Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen. A Kúria megítélése szerint olyan jogkérdés nem merült fel a perben, amely ezt indokoltta, szükségessé tenné. A perben felvetett jogkérdések közül kizárólag a szerződési feltételek tisztességtelenségével kapcsolatos jogkérdés tekintetében van uniós jogi szabályozás, de a vonatkozó irányelv a felmerült jogkérdés körében egyértelmű és azokat az Európai Unió Bírósága is értelmezte már. Ezért az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet a Kúria elutasította.
- [39] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.
- [40] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben számos eljárásjogi, illetve anyagi jogi jogszabálysértést állítottak, amelyek több esetben egymással szorosan összefüggnek, így határozatának indokolásában azok fenti elv szerinti szétválasztására nem volt lehetőség. A felülvizsgálati kérelmet ugyanakkor érdemben csak abban a körben bírálhatta el [Pp. 272. § (2) bekezdés], amely jogkérdés kapcsán nemcsak a megsértett jogszabályhely került a felülvizsgálati kérelemben megjelölésre, hanem annak indokai is.
- [41] A Kúria először az azzal kapcsolatos felperesi érvelést vizsgálta, hogy a jogerős ítélet meghozatalában állítólagosan kizárt bíró részvétele kapcsán előterjesztett elfogultsági kifogás tárgyában a felülvizsgálati eljárás keretei között hozhat-e határozatot. A

felperesek „új bizonyítékra” hivatkozva egy állítólagos sajtóban is megjelent nyilatkozatról szóló e-mailben írtakra tekintettel állították felülvizsgálati kérelmükben, hogy az eljárás bírójának elfogult a deviza hiteles perekben. Önmagában a csatolt email ennek megállapítására nem alkalmas egyebek mellett figyelemmel az rPp. 275. § (1) bekezdésében írtakra, különös tekintettel arra is, hogy egy bírójának elfogultságának megállapítására az rPp. 13. § - 21/A. §-a meghatározott eljárásrendet ír elő. A felülvizsgálati eljárás szabályai nem adnak lehetőséget annak megítélésére, hogy az ítéletábrla bírójának elfogultnak tekintendő-e.

- [42] A felperesek eljárásjogi jogszabálysértésként hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az rPp. 145. § (2) bekezdésében foglaltakat. A felülvizsgálati eljárás tárgya ugyanakkor a jogerős ítélet. A másodfokú bíróság ítéletében részletesen megindokolta, hogy a berekesztésre történt figyelmeztetés elmaradása a felpereseket jogaik érvényesítésében nem akadályozta, mindazt előadhatták a másodfokú eljárás során amit a berekesztés előtt általuk előadottan megtehettek volna, így pl. a szerződés létre nem jöttével kapcsolatosan is érdemben döntött a másodfokú bíróság.
- [43] A szerződés létre nem jöttével összefüggésben a felperesek többek között hivatkoztak arra, hogy a banki ügynök meghatalmazását az I. és II. rendű alperes nem csatolta holott az elsőfokú bíróság kötve lett volna ennek mellékelését előíró végzéséhez. A Kúria e körben utal az rPp. 3. § (4) bekezdésében foglaltakra, amely szerint a bíróság a bizonyítást elrendelő határozatához nincs kötve. Anyagi jogi jogszabálysértést sem követtek el a perben eljáró bíróságok, amikor úgy ítélték meg, hogy ezen okiratnak a felperesek és az I. és II. rendű alperesek egymás közötti jogviszonyában nincs jogi relevanciája. A szerződések írásba foglalása megtörtént, azt az I. rendű alperes tekintetében a felperesek által sem vitatottan arra jogosult személyek írták alá. A hitelező a kölcsönt folyósította, az adósok törlesztési kötelezettségük teljesítését megkezdték, így a szerződések létrejöttek.
- [44] A felperesek azzal is érveltek, hogy a szerződések közokirati formában elkészültnek nem tekinthetők (a felolvasás hiányára tekintettel), ha pedig magánokirati formában megkötöttek minősülnek akkor semmiek az alperesi üzletszabályzatban írtakra tekintettel.
- [45] E körben a Kúriának először abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy az rPp. 206. § (1) bekezdésében foglalt megsértésével állapította-e meg a másodfokú bíróság, hogy a per tárgyát képező szerződéseket a közjegyző helyettes felolvasta.
- [46] Az rPp. 206. § (1) bekezdése értelmében mindkét fokon eljáró bíróság joga és kötelezettsége, hogy a perben beszerzett bizonyítékokat értékelje és meggyőződése szerint bírálja el. Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy a felperesek 45 percet töltöttek a közjegyzői irodában, amely az alperesek által sem vitatottan nem tette volna lehetővé a 27 oldalas szerződés

felolvasását. Ezzel szemben a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, ítéleti bizonyossággal nem állapítható meg, hogy a felperesek mennyi időt töltöttek ott. A másodfokú bíróság ítéletében részletesen megindokolta, hogy szemben az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával, miért nem találta bizonyítottnak a felolvasás elmaradását. Értékelte többek között az I. r. felperes hűgának nem következetes tanú vallomását, és a közjegyzői iroda az napi leterheltségét. Ez a kellő indokolással ellátott mérlegelés a felülvizsgálati eljárásban mint rendkívüli jogorvoslati eljárásban a Kúria kialakult gyakorlata szerint (pl. BH.2013.119.) nem volt felülmérlegelhető. A Kúria egyébként hangsúlyozza: az ügy érdemi elbírálását a fenti tényállási elem megítélése érdemben nem befolyásolta, amit igazol, hogy mindkét fokú bíróság a keresetet alaptalannak találta. A szerződés felolvasásának elmaradását nem bizonyítja az a felperesi állítás, miszerint a szerződés 3.8. pontjának az érvénytelenségét a közjegyzőnek felolvasás esetén észlelnie kellett volna, ugyanis a szerződéskötés időpontjában nem volt olyan egyértelmű joggyakorlat, jogértelmezés, mely szerint a fogyasztóra hátrányos egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések tisztességtelenek. E körben a Kúria évekkel később, a 2/2014. PJE határozatában foglalt állást, egy előzetes döntéshozatali eljárás eredményét is értékelve. Egyébként a másodfokú ítélet abban a tekintetben is tartalmaz indokolást, hogy miként kellene megítélni az egyes jogkérdéseket, ha meg tudta volna állapítani a felolvasás elmaradását.

- [47] A Kúria egyetértett a perben eljáró bíróságokkal, miszerint annak megállapítása, hogy a szerződések elejétől végéig történő felolvasása mennyi időt vesz igénybe, speciális szakértelmet nem igényel. Emiatt a felolvasás időigényessége szakértő igénybevételét nem indokolta.
- [48] A felperesek által állított, a szerződések alakját érintő jogszabálysértéssel összefüggésben a Kúria álláspontja a következő.
- [49] Jogszabály a perbeli kölcsönszerződés megkötésekor a szerződés írásba foglalását írta elő [rHpt. 210. § (1) bekezdése], azt közokirati formához, vagy teljes bizonyító erejű magánokirati formához nem kötötte, ilyenre a felperesek sem hivatkoztak. Így az rPtk. 217. § (1) bekezdése alapján a szerződés alakiság megsértésével kötött szerződésnek nem tekinthető. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság álláspontjának elfogadása esetén a közokirati forma elmaradása sem eredményezné a szerződés érvénytelenségét, még akkor sem, ha esetleg a hitelezőnek a szerződés megkötésekor olyan tartalmú üzletszabályzata lett volna, amely a közokirati formát egyértelműen előírta volna. Az rPtk. 217. § (2) bekezdése ugyanis akként rendelkezik, hogy a felek által kikötött alak csak akkor feltétele a szerződés érvényességének, ha ebben a felek kifejezetten megállapodnak, de ilyen esetben a teljesítésnek vagy egy részének elfogadásával a szerződés akkor is érvényessé válik, ha az alakiságot mellőzték.

- [50] A Kúria nem tudja elfogadni azt a semmivel sem valószínűsített felperesi érvelést, miszerint ha a felolvasás megtörtént volna nem írták volna alá a szerződést.
- [51] A felperesek hivatkoztak a szerződések tisztességtelenségére is, mert a szerződések tervezetét a szerződés megkötése előtt nem kapták meg. A Kúria e körben egyetértett a perben eljáró bíróságok azon egyező jogi álláspontjával, hogy a felperesek a szerződések lényegi tartalmi elemeit a szerződéskötést megelőző folyamatban megismerték, nem voltak elzárva attól, hogy a tervezetek megküldését, vagy a szerződések aláírásának elhalasztását kérik. A szerződéstervezetek megismerése lehetőségének hiánya sem az rPtk. 209. §-a, sem a vonatkozó uniós jogszabályok alapján nem eredményezik a szerződés tisztességtelenségét. Kizárólag egyes szerződéses rendelkezések lehetnek tisztességtelenek, amelyek közül lehetnek olyanok, amelyek tisztességtelenségének megállapítása fogyasztói szerződések esetén nemcsak a szerződés részleges semmisségét, hanem az egész szerződés semmisségét eredményezik. A Kúria megítélése szerint az adott tényállás mellett a szerződések semmissége nem állapítható meg amiatt, hogy a felperesek a szerződések tervezetét a szerződések megkötése előtt nem kapták meg, és az sem állapítható meg a feltárt tényállás mellett, hogy a hitelező együttműködési kötelezettségét megsértette volna.
- [52] A perben eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy megtévesztésre a felperesek a megtámadási határidőn belül nem hivatkoztak. A 2016. május 26. napján felvett tárgyalási jegyzőkönyvben maga az I. rendű felperes nyilatkozott akként, hogy már 2008. augusztusában elkezdett ügyvédet keresni, tehát már ekkor tévedését, megtévesztését felismerte. Nem fogadható el, hogy csak évekkel később, amikor a felperesek a jogi képviselőnek a meghatalmazást adták, akkor ismerték fel a fentieket. Egyébként ebben az esetben is az egy éves határidőt a felperesek elmulasztották, hiszen felülvizsgálati kérelmükben nem vitatták a jogerős ítélet azon megállapítását, miszerint a szerződés ezen okbóli érvénytelenségére, vagyis megtámadására 2014. áprilisában hivatkoztak először.
- [53] A felperesek azt is előadták, hogy a hitelező üzletszabályzata nem vált a szerződések részévé. E körben a Kúria utal a szerződés B/IV.4. pontjában írtakra, amelyben a felek rögzítették, hogy az üzletszabályzat a szerződések részévé vált, azt a hitelező a szerződések aláírását megelőzően a felperesek részére átadta. A felperesek azzal, hogy a szerződést aláírták elfogadták, miszerint az üzletszabályzatot megismerték és a figyelemfelhívó tájékoztatást megkapták. E körben a felperesek alappal nem hivatkozhatnak arra, hogy a szerződések rendelkezéseit nem olvasták el, ill. a szerződéseket csak hónapokkal, évekkel a szerződések aláírását követően olvasták el. Egyébként a perbeli jogvita eldöntése szempontjából ennek ügydöntő jelentősége nincs.
- [54] A perbeli szerződések 3.8. pontja feljogosítja a hitelezőt a kamat, a kezelési költség és egyéb díjak, jutalékok, költségek egyoldalú

módosítására. Ez a részleges érvénytelenségi ok ugyanakkor a DH2. törvény alapján megállapítást nyert, annak jogkövetkezménye a lefolytatott elszámolás során levonásra került. A perben becsatolt okiratok igazolják, hogy az elszámolási eljárás jogerősen befejeződött. A felperesek csak állították, de nem bizonyították, hogy az elszámolás felülvizsgált elszámolásnak nem tekinthető. Egyébként ha az elszámolás nem zárult volna le jelen per folytatásának sem lett volna helye.

- [55] A felperesek sérelmezték, hogy a kár mértékének felderítése érdekében a perben eljáró bíróságok bizonyítási eljárást nem folytattak le. E körben a Kúria az rPtk. 339. § (1) bekezdésének megsértését megállapítani nem tudta, figyelemmel arra, hogy a kártérítési felelősség konjunktív feltételeinek fennállása bizonyításra nem került. Ezt mindkét fokon eljáró bíróság egyezően állapította meg. Eltérés a körben volt, hogy jogellenes magatartást az elsőfokú bíróság a III. és IV. r. alperes terhére megállapította, azt a másodfokú bíróság mellőzte. Ugyanakkor a felperesek által felhozott magatartás és az állított kár közötti közvetlen okozati összefüggés hiányát mindkét fokon eljáró bíróság egyezően állapította meg, nevezetesen azt, hogy a felperesek kára abból keletkezett, hogy a piaci helyzet megváltozott, amely nem áll összefüggésben a felperesek által állított, a jogerős ítélet által meg nem állapított alperesi jogsértő magatartással. Ilyen tényállás mellett a perben eljáró bíróságok, helyesen jártak el, amikor a felperesek által indítványozott bizonyítási indítványnak nem adtak helyt, ezzel a felpereseket felesleges költségektől kímélték meg azzal, hogy e körben ezen jogi álláspontjukkal az eljárás indokolatlan elhúzódását is megakadályozták.
- [56] A Kúria továbbá rögzíti, hogy iratellenes és a felülvizsgálati eljárásban értékelhetetlen a felperesek azon előadása, miszerint az elsőfokú bíróság részben a kártérítési követelésüknek helyt adott.
- [57] Végül a Kúria utal arra, hogy a perben eljáró bíróságok ítéletei maradéktalanul megfelelnek az rPp. ítélettel szemben támasztott követelményeinek, és indokolási kötelezettségüket is a szükséges terjedelemben teljesítették.
- [58] A fent kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [59] A felperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre így az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán irányadó 78.§ (1) bekezdése alapján a rendelkező részben részletezettek szerint kötelezte őket az alperesek felülvizsgálati költségének megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapító ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdései, illetve a 4/A. § (1) bekezdése alapján áfával növetlen állapította meg, a kifejtett képviseleti munka és az ügy bonyolultsága figyelembevételével.

- [60] A felperesek az illetékfeljegyzési jogukra tekintettel le nem rótt felülvizsgálati eljárás illeték állam javára történő egyetemleges megfizetésére a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) és (2) bekezdése alapján kötelesek.
- [61] A Kúria döntését tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2019. február 19.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes sk. bíró, Dr. Bajnok István sk. bíró